

Páralová Tardy, Markéta

[Gwóźdź-Szewczenko, Ilona. Nie taki polski straszny jak go malują...]

Opera Slavica. 2012, vol. 22, iss. 2, pp. 56-58

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/125575>

Access Date: 05. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ксимально передати красу та виражальні можливості мови, варто було б пам'ятати також і про ефонічність української мови та варіювання сполучників, прийменників, початків деяких слів для реалізації милозвучності мови, а також уникати збігу кількох приголосних (хоча, звичайно, хтось може міркувати, що це слід брати до уваги лише, перекладаючи художній твір), в таких, зокрема, випадках: 1/ у **ВСТ**ановленому порядку – ліпше **В УСТ**ановленому .../37/, 2/втрати здоров'я по хворобі **або** унаслідок.../ліпше – **ЧИ** Внаслідок, 67/, 3/законодавством можуть бути передбачені **І** інші категорії працівників... / ліпше – передбачені **ТАКОЖ** інші ..., 77/, 4/для працівників, зайнятих на роботах **З ШК**ідливими умовами праці /слід – **ЗІ** шкідливими..., 80/, 5/кію**СК З** Сувенірами / ліпше – **ІЗ**, 128, 143/ та ін.

Наводимо також кілька зауважень технічного характеру, котрих можна уникнути у наступному виданні: 1/*визначАти склад і вартОстІ підприємства* замість визначИти склад і вартІсть **МАЙНА** підприємства /14/, *закрИпИти* замість закрІпИти /15/, *управЛяння товариством* замість управЛіння товариством /17/, *консалБтингова фірма* замість консалтингова фірма /18/, *спертІса не директивИ*, а директивА /30/, *встановити контРакт/* замість встановити контакт /37/, виявле**Н**них відхилень замість виявле**Н**их /95/, збитки спричинені пожежою, слід – збитки, спричинені пожежою /99/, одного з найд**Е**рєвніших храмів – слід найдрєв**н**іших /101/, однієї з найкра**Ж**их споруд – слід найкра**Щ**их /101/, непотрібне подвоєння у слові тала**СС**отерапія та його похідних /115/, у впр. 5 на с. 72 двічі фіксується **7 січня**, по-друге, правда, лише вказівка на місяць /як святковий день і як релігійне свято/. Окреме зауваження стосується нерационального використання місця на с. 108–113: тексти у впр. 7 можна було б значно скоротити або змінити конструкцію речень, а не абсолютно повторювати попередні тексти впр. 6.

Наші зауваження та міркування не зачіпають концептуальних положень автора, хоча, на перший погляд, може здатися, що рецензія має багато зауважень, але вважаємо, що більшість з них можна легко виправити, готуючи друге видання без сумніву потрібної, навіть край необхідної для підготовки повноцінних фахівців-україністів, майбутніх перекладачів, книги.

Галина Миронова

Gwóźdz-Szewczenko, I.: Nie taki polski straszny jak go malują... , PWSZ, Nysa, 2010, 271 s.

Podręcznik „Nie taki polski straszny jak go malują...” jest przeznaczony dla studentów zagranicznych przyjeżdżających do Nysy. Podręcznik ten ma na celu zapoznać studentów z systemem gramatycznym języka polskiego oraz przedstawić studentom realia Polski, a przede wszystkim regionu nyskiego.

Autorka, mając na uwadze prezentację „aspektu regionalnego”, starała się w poszczególnych lekcjach zastosować sytuacje, w których studenci mogą się znaleźć podczas pobytu stypendialnego w Nysie. Dialogi i czytanki zostały ciekawie skonstruowane. Autorka przybliżyła w nich studentom polskie realia, ale przede wszystkim stara się zapoznawać studentów z miastem, do którego przyjechali studiować. Studenci wraz z bohaterami podręcznika zwiedzają miasto, wybrane zabytki, zapoznają się z polską

kuchnią w restauracji, mają nawet możliwość samodzielnego przygotowania tradycyjnej polskiej sałatki ziemniaczanej wg przepisu, który został umieszczony na kartach podręcznika.

Układ lekcji jest następujący: dialogi+słówka i frazy, czytanka+słówka i frazy, gramatyka, leksyka oraz ćwiczenia+dryl. Podręcznik zawiera 25 lekcji, które są podzielone na cztery części zgodnie z porami roku. Materiał jest rozłożony w ten sposób, że można go zrealizować w przeciągu dwóch semestrów. Do poszczególnych lekcji zostały dokomponowane „dodatki”, przynoszące informacje o ciekawych wydarzeniach kulturalnych w regionie, jak również o obyczajach czy świętach.

Właściwe jednostki poprzedza wprowadzająca lekcja 1, w której studenci zostają zapoznani z zasadami fonetycznymi języka polskiego. Zasady pisowni i wymowy są przedstawione w sposób przejrzysty i zrozumiały. Teoria dot. wymowy została uzupełniona ćwiczeniami fonetycznymi. Warto byłoby jednak bardziej rozbudować zagadnienie wymowy samogłosek nosowych *a* i *ę*. Autorka nie podaje tu wymowy samogłosek nosowych, które występują przed spółgłoskami *p* i *b*. Należałoby również poinformować studentów o wymowie samogłosek nosowych przy odmianie czasowników takich jak *zacząć*, *wziąć* w czasie przeszłym.

Szczególną wagę poświęciłam analizie zagadnień gramatycznych przedstawionych w podręczniku. Trzeba przyznać, że zagadnienia gramatyczne przedstawione są w sposób jasny i czytelny. Np. koniugacje rozpisane są w przejrzystych tabelkach. Autorka akcentuje również aspekt funkcjonalny gramatyki: stara się wymieniać różne przykłady zastosowania danej reguły. Uważam jednak, że warto byłoby poszerzyć teorię na temat D. l. poj. rzeczowników rodz. m. Dopełniacz l. poj. sprawia studentom najwięcej problemów i często wręcz „proszą” o jakąś regułę, która pomogłaby im opanować i lepiej zapamiętać użycie końcówek *-a* czy *-u*. Autorka podaje tylko niektóre z takich zasad. Warto wymienić, jak odmieniają się nazwy części ciała, miesięcy, gier, tańców, monet czy narzędzi. Bardzo ciekawym przykładem może być np. leksem *zamek*. Również można by wspomnieć o wyjątkach, takich jak *wól* czy *bawól*.

Czytając teorię tworzenia D. l. mn. rzeczowników rodz. m., muszę również stwierdzić, że warto byłoby ją troszkę rozbudować. Autorka podaje dwie możliwe końcówki *-ów* i *-i/-y*. Pomija jednak fakt, że u niektórych rzeczowników są dozwolone obie końcówki. Aczkolwiek jest takich rzeczowników mało, sądzę, że warto o nich wspomnieć, bo niektóre z nich są często używane (np. *pokój*, *napój*).

Warto zauważyć, że autorka zdecydowała się na trochę inny niż zazwyczaj sposób przedstawienia słownictwa. Postanowiła wymieniać słowa w frazach, tzn. w kontekście. Wydaje się to słusznym podejściem, ponieważ częstym problemem studentów uczących się języka obcego bywa, że znają mnóstwo słów, ale nie potrafią ich dobrze zastosować.

Ciekawą i przydatną częścią każdej lekcji jest leksyka. Studenci po roku nauczania się języka polskiego będą dysponować bogatym zasobem słownictwa dotyczącego ich życia studenckiego, ale również będą w stanie powiedzieć coś o sobie, o swej rodzinie czy o swoim kraju.

Każda lekcja zawiera dużo ćwiczeń, w których pojawiają się wszystkie omówione zagadnienia gramatyczne i leksykalne.

Rzecz jasna, że podręcznik nie mógł objąć wszystkich zagadnień gramatyczno-leksykalnych. Jednak może należałoby się zastanowić nad uwzględnieniem innych istotnych zagadnień gramatycznych (np. tworzenie trybu rozkazującego czy odmiana liczebników

zbiorowych bądź odmiana liczebników 2, 3 i 4 w zestawieniu z rzeczownikami męsko-osob.). Oczywiście, kwestie te mogą zostać uzupełnione przez lektora prowadzącego zajęcia.

Moim zdaniem podręcznik „Nie taki polski straszny...” spełnia wymagania nauczania języka polskiego jako obcego. Na kartach podręcznika przedstawione zostały najważniejsze informacje na temat gramatyki polskiej, zaprezentowano bogaty i nader rozmaity zasób słownictwa. Dużym walorem dydaktycznym jest znakomite tłumaczenie podręcznika na język angielski, którego dokonała Katarzyna Drabczyk.

Markéta Páralová Tardy

Potrebná učebná pomôcka

Sokolová, J. – Brandys, O.: **Základy slovtvorby**. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta, 2011. ISBN 978-80-8094-928-0

Vysokoškolské skriptá *Základy slovtvorby* vznikli na Katedre rusistiky FF UKF v Nitre v rámci projektu KEGA 3/7420/09 Základné východiská novej koncepcie študijného programu Východoslovenské jazyky a kultúry na I. a II. stupni vysokoškolského vzdelávania. Autorkami sú prof. PhDr. Jana Sokolová, CSc., vedúca katedry rusistiky a Olha Brandys, CSc., ktorá v súčasnosti pôsobí na spomínanej katedre ako lektorka. Ako uvádzajú samotné autorky: „cieľom práce je rozvíjať kreatívne myslenie, podporiť schopnosť vyvodzovať slovtvorný význam zo slovtvornej štruktúry a uvažovať pomocou analógií.“ (s. 7).

Publikácia sa delí na dve časti – teoretickú časť (tvorenú šiestimi kapitolami) a praktickú časť. V úvode teoretickej časti autorky vysvetľujú základný pojem slovtvorba, resp. derivatológia a poukazujú na jeho prepojenosť s morfeikou, morfológiou, lexikológiou i syntaxou. Charakterizujú rôzne možnosti úplného alebo čiastočného vyvodenia významu z formy pomenovania, t.j. motivácie (motivovanosti) – paradigmatickú, sémantickú, fónickú, slovtvornú. V závere prvej kapitoly v krátkosti predstavujú významných ruských a slovenských derivatológov.

V druhej kapitole *Morfematická, slovtvorná a onomaziologická analýza* autorky rozoberajú morfematickú štruktúru lexikálnej jednotky, t.j. venujú sa inventáru ruských morfém, uvádzajú najproduktívnejšie prefixy, sufixy, postfixy i interfixy, ktoré sú doplnené príkladmi; ďalej aj slovtvornú a onomaziologickú štruktúru, kde sa venujú štyrom základným skupinám onomaziologických báz a onomaziologických príznakov a onomaziologickým kategóriám medzi ktoré patria mutácia, modifikácia, transpozícia, reprodukcia a koordinácia (integrácia).

Kapitola *Slovtvorné postupy* je stručnou charakterizáciou derivačných, kompozičných, kompozično-derivačných a abreviačných slovtvorných postupov, uplatnením ktorých vznikajú slovtvorne motivované pomenovania, a tie môžu byť navzájom vo vzťahu slovtvornej synonymie, antonymie, homonymie či paronymie.

Zoskupeniam lexikálnych jednotiek, ktoré spája spoločná slovtvorná forma, resp. aj spoločný slovtvorný význam autorky dedikovali štvrtú kapitolu *Slovtvorné útvary*. Definujú slovtvorné útvary a popisujú, ako sa realizuje semaziologický a onomaziolo-